Należytość pocztowa opłacona ryczałtem. Cena 25 groszy.

# TYGODNIK ŻYDOWSKI

Organ Organizacyj Sjonistycznych w Tarnowie.

PRENUMERATA:
Miesięcznie . . . . . zł. 1·10
Kwartalnie . . . . . „ 3·30
Półrocznie . . . . . „ 6·60
Rocznie . . . . . „ 13·20
Prenumerata zamiejscowa o 10 proc. drożej.

Redakcja i administacja: ul. Goldhammera 2.
Godziny przyjęć od godz. 4 do 5 po południu.
Rękopisów nie zwraca się.

OGŁOSZENIA:
Strona . . . . . zł. 200·—
1/2 strony . . . . . „ 100·—
1/4 „ . . . . . „ 60·—
1/8 „ . . . . . „ 30·—
1/16 „ . . . . . „ 15·—
1/32 „ . . . . . „ 8·—
Przed tekstem 100 proc. drożej. Drobne za słowo 30·—

Rok II. Tarnów, piątek dnia 25 stycznia 1929. Nr. 4.

## Przewarstwowienie.

Nie trzeba aż sięgać po argumenty do szkoły materjalizmu dziejowego, ażeby zaryzykować twierdzenie, że kwestja żydowska jest między innemi kwestją par excellence anomalji ekonomiki wschodnio-europejskich mas żydowskich, które wskutek tragicznego splotu złożonych czynników historycznych, wyeliminowane od udziału w wykonywaniu bezpośrednio twórczych funkcyj u samych podstaw produkcji, w przygniatającej większości żyją z handlu i pośrednictwa, a w nieznacznym odsetku zajmują się rzemiosłem i drobnym przemysłem. Współdziałają przy wymianie dóbr ,ale nie uczestniczą — z grubsza rzecz biorąc — w procesie wytwarzania nowych wartości materjalnych, dotarłszy co najwyżej na niektórych odcinkach życia gospodarczego do szczebla współudziału w przetwarzaniu dóbr ze stanu półfabrykatu w gotowy produkt, uzdatniony do konsumcji.

A jednak przesłanką zdrowego i normalnego bytowania każdego organizmu społecznego jest posiadanie własnej warstwy, czynnej wprost u źródeł produkcji we warsztacie pracy, na roli, w kopalni, czy w ciężkim przemyśle.

W gołusie w żadnej z tych kategorji rdzennego tworzenia Żydom nie było i nie jest danem pracować, a wykwit szału nacjonalistycznego, podlanego sosem antysemityzmu gospodarczego, wypiera ich brutalnie nawet z tego szczupłego terenu gospodarstwa społecznego, który dotychczas wskutek kaprysu dziejowego był i jest wyłącznem prawie ich źródłem zarobkowania. Moc sił solidarnie współpracuje nad niszczeniem tysięcy i dziesiątek tysięcy egzystencyj żydowskich, zajętych w handlu i rzemiośle, niemiłosiernie spychanych na dno skrajnej nędzy i rozpaczy.

Pan minister Składkowski chwali sobie, że na Kresach nadał 600.000 Żydom prawo obywatelstwa. Bezsprzecznie jest to czyn wielki, jeśli za sprawdzian jego wielkości weźmiemy znany stosunek rządów przedmajowych do ludności żydowskiej na Kresach. Ale pisemny akt uoywatelnienia nie pokrywa się jeszcze z faktycznem równouprawnieniem w życiu. A faktycznego równouprawnienia niema, bo cały ciężar aparatu fiskalnego nastawiony jest pod kątem antyżydowskim, mającego widocznie jedno na celu, aby przyspieszyć tempo odżydzenia handlu polskiego. Nic z tego, że rosnąca straszliwie cyfra lumpen-proletarjatu żydowskiego jest z punktu widzenia interesów państwowych szkodliwą. Dla wyważonych z pozycyj gospodarczych mas żydowskich rynki pracy są wszędzie zamknięte. Nad niedopuszczeniem do penetracji żydowskich żywiołów zdeklasowanych w sferę produktywnej pracy silą się ze skutkiem solidarny front polski, od skrajnej prawicy aż po P. P. S. Miłe dźwięki prawa do pracy są dobre na eksport, na międzynarodowych konferencjach socjalistycznych, ale nie pro domo sua, gdzie wyższą nad inne zasady jest dewiza, że koszula jest bliższą ciała...

A zagraniczne rynki pracy są również na siedem spustów zaparte. A jeśli ten czy ów kraj posiada jeszcze zdolność wchłonięcia pewnej ilości rąk roboczych, to w każdym razie w grę wchodzić mogą siły kwalifikowane.

To samo ma tembardziej zastosowanie dla elementu emigracyjnego do Palestyny, która z racji szerokiego rozmachu swej odbudowy, zataczać poczyna coraz większe koła pojemności dla nowych rąk roboczych, ale takich, które przeszły odpowiednią selekcję kwalifikacyjną.

Jednem, słowem, olbrzymie masy spauperyzowanego żydostwa, rok rocznie wytrącane z ich dotychczasowych dziedzin zarobkowych, muszą być skierowane na nowe pola pracy twórczej. Musi się je uproduktywnić. Rozumie się, że w wielkiej akcji przewarstwowienia społeczeństwo żydowskie samo winno być żywo zainteresowane, ale niemniej państwo, jako takie, powinno dużo uwagi poświęcić temu problemowi, ile że nowoczesny zasięg jego kompetencyj powinien między innemi obejmować obowiązek odpowiedniej interwencji, ilekroć zachodzi konieczność przebudowy społecznej pewnej warstwy jego obywateli. A duży i z każdym dniem rosnący odsetek zdewastowanego mieszczaństwa żydowskiego potrzebuje tej przebudowy, dla której uzasadnienia wystarczy zapoznać się już tylko ze sumą niezapłaconych kar za zwłokę zaległych podatków, albo ze statystyką niewykupionych patentów. Nie ulega zaś chyba wątpliwości, że walory społeczno-obywatelskie człowieka, zaprawionego i związanego z pracą, są wysokie i dla spoistości państwa bezcennie ważne, a naodwrót materjał ludzki, któremu się nie chce albo nie może dać pracy, stanowi najwdzięczniejszą glebę dla hodowli tendencyj antypaństwowych.

Idea przewarstwowienia ludności żydowskiej jest tak stara, jak stara jest idea sjonistyczna. Nie da się bowiem pomyśleć gruntowny renesans narodu żydowskiego bez przeprowadzenia głębokich przemian w jego strukturze gospodarczo-społecznej. Cały świat podziwia już fenomen radykalnego przeobrażenia się strukturalnego narodu „handlarzy i kramarzy" na własnej ziemi palestyńskiej, gdzie wczorajszy „luftmensch" i „Menachem Mendel" w ciężkiej, potem i krwią zroszonej pracy, kładzie podwaliny pod własny warsztat gospodarstwa narodowego. Tam Żyd sam staje się twórcą nowych wartości i dóbr, tam jest on czynnym podmiotem już w stadjach pierwotnej produkcji, która jako synteza żydowskiej pracy i żydowskiego kapitału, wyciska właściwe piętno żydowskości na budującym się gmachu własnej siedziby narodowej, stwarzając nowe zręby normalnej i prawidłowej ekonomiki żydowskiej.

Wychodzimy z zasadniczego założenia, że w gołusie nigdy nie zaistnieją przychylne warunki dla gruntownego przewarstwowienia socjalno-ekonomicznego ludności żydowskiej, bo masy żydowskie nigdy nie będą dopuszczone do współudziału w pierwotnej produkcji (Urproduktion), a to jest przecież nieodzownym warunkiem usunięcia naszej narodowo-ekonomicznej anomalji, która jest cechą i przesłanką t. zw. kwestji żydowskiej. Z tego jednak nie wynika jeszcze wniosek, że należy założyć ręce i bezczynnie przypatrywać się dalszemu rozwojowi zbyt głęboko i boleśnie toczącej nas choroby. I tu trzeba pomyśleć o przewarstwowieniu, czyli o uproduktywnieniu proletaryzujących się mas żydowskich. Zdajemy sobie sprawę z tego, że zadanie, jakie nas czeka, jest olbrzymie i że niezliczone trudności będą nam się piętrzyły na drodze do urzeczywistnienia naszej idei. Praca jest długa i mozolna, a o ile ma wykazać realne efekty, musi być ofiarna i planowa. Zacznijmy od zalążków przyszłej akcji przebudowawczej. Budujmy szkoły zawodowe, a za wzór niechaj nam posłuży wspaniałe dzieło naszych braci lwowskich, którzy z nakładem olbrzymiej sumy energji i zaparcia wybudowali przed kilkoma laty szkołę rzemieślniczo-przemysłową im. Dra Abrahama Korkisa we Lwowie, stojącą na wysokim poziomie pedagogiczno-naukowym, wykształciwszy już niezliczone zastępy młodych Żydów na produktywnych i pożytecznych członków społeczeństwa. Żydowska gmina wyznaniowa w Tarnowie, jako jedyny oficjalny instrument samopomocowy w społecznem tego słowa znaczeniu, winna zrozumieć wielką prawdę, płynącą z głoszonego teraz hasła przewarstwowienia, jako ultima ratio ratunku dla materjalnie wykolejonych mas żydowskich. Ona pierwsza ma święty obowiązek stanąć do czynu i wystawić szkołę zawodową, która wykształci kadry produktywnych, zbrojnych w kwalifikacje zawodowe, zdrowych i stuprocentowych Żydów-obywateli. Będzie to drobny zaczyn zadań, które mamy jeszcze wypełnić.

R-n.

Na wszelkie najmodniejsze kolory farbuje według wzoru
Chemiczna pralnia
ARTUR POPPER, TARNÓW
Centrala: Krakowska 61. Naprzeciw Plant kolej
Filja: Wałowa 11. Naprzeciw Kasy Oszcz.

G. WRÓBLOWA UL. BÓŹNIC 9
przyjmuje wszelkie roboty do znaczenia, haftu i malowania, według najnowszych wzorów
po cenach nader przystępnych.

RADIOAMATORZY W TARNOWIE
Nabywajcie nieprześcignione baterje ANODOWE
„Ammon" u firmy „Tęcza"
w Tarnowie, ul. Wałowa 19.
po cenach:
Volt 60 90 100 120
zł. 9·50 13 14 50 17
Przy każdej baterji pełna pisemna gwarancja.

# Indywidualizm czy kolektywizm gospodarczy?

III.

A przecież rozwój i dobrobyt naszego przemysłu jest prawie-że organicznie związany z poziomem ekonomicznym i dynamiką naszego handlu. Ekspansja naszego przemysłu w dużej mierze uzależnioną jest od zagranicznych kredytów, których spłata w ścisłym znowu stoi stosunku z wypłacalnością największego odbiorcy i dystrybutora rodzimych wyrobów przemysłowych, którym właśnie jest nasz handel. Zubożenie naszego handlu nie jest wcale pocieszającym objawem dla rozwoju naszego przemysłu.

Rząd nasz do tego przekonania jeszcze nie doszedł i nietylko że przez przeciążenia podatkowe utrudnia handlowi w wysokim stopniu egzystencję, ale ostatnio zadał mu jeszcze potężny cios przez tworzenie syndykatów wywozowych pod hasłem standaryzacji wywozu na wymienione już przez nas poprzednio produkty hodowlane. Albo cała falanga kupców, którzy się walnie przyczynili do zainaugurowania i rozwoju naszego eksportu, zostanie przez te etatystyczne eksperymenty poprostu wyeliminowana, o ile się nie chce poddać zarządzeniom syndykatów, — albo wszyscy eksporterzy wstąpią do syndykatów, które wówczas będą miały charakter monopolów.

Nazwaliśmy te poczynania rządu eksperymentami, gdyż bardzo jest wątpliwem, czy to wyjdzie na dobre naszemu eksportowi. Obecnie ogłoszone rozporządzenie wykonawcze w sprawie uregulowania wywozu kurzych jaj zagranicę, daje już nam wyobrażenie, z jakiemi trudnościami i kosztami rejestracja przedsiębiorstw i nadzór nad przestrzeganiem dotyczących przepisów są połączone. Podraża to w niemałej mierze cenę towaru i utrudnia tem samem skuteczną konkurencję na rynku światowym z innemi krajami, ten artykuł również eksportującemi. Przyszłość wykaże wartość tego eksperymentu...

Rząd wywiera dominujący wpływ na naszą politykę kredytową.

Kredyt długoterminowy jest w przeważającej większości upaństwowionym, a w pewnej części krótkoterminowy.

W ciągu pierwszych trzech kwartałów ub. roku wypłacono pożyczek długoterminowych 267 miljonów zł. w całej Polsce. Główne pożyczki przypadają na towarzystwa kredytu ziemskiego, gdy miejskie pożyczki, wydane przez Towarzystwa kredytowe wynoszą tylko 79 miljonów zł. Podczas gdy rząd czyni obecnie starania do ulokowania zagranicą (w Ameryce, Szwajcarji, Francji) listów zastawnych towarzystw hipotecznych na sumę 300 miljonów zł. dla własności ziemskiej, to o kredycie długo terminowym dla sfer miejskich na razie mowy niema.

Polityka gospodarcza naszego rządu nastawiona jest prawie wyłącznie w kierunku rolnictwa, aby bardziej opłacała się produkcja rolna, co w wielu wypadkach równoznaczne jest z podrożeniem produktów rolniczych, a więc artykułów spożywczych.

Ruch budowlany, dla którego kredyt amortyzacyjny jest jednem z najżywotniejszych zagadnień, jest w naszym kraju z tego powodu minimalny, a zbyteczne chyba jest dodać, jak ważną rolę w naszem życiu gospodarczem odgrywa ruch budowlany ze względu na ciągle jeszcze aktualny problem bezrobocia i wciąż jeszcze opłakane stosunki mieszkaniowe.

Przemysł metalowy, który tylko z wzrostem ruchu budowlanego rozwijać się może, widzi się uzależniony od zamówień rządowych, umożliwiających mu utrzymanie swoich warsztatów — i w tym więc kierunku etatyzm państwowy wywiera swój ważki wpływ.

Bank Gospodarstwa Krajowego udziela tak zw. indywidualnych kredytów w ograniczonej tylko mierze. W kolejnictwie swego programu kredytowego umieścił Bank Gospodarstwa Krajowego kredyt dla handlu na ostatniem miejscu, — natomiast cieszą się szczególną opieką komuny, a tem samem popiera i rozwija się etatyzm samorządowy, również tamujący indywidualizm i przedsiębiorczość prywatną.

Rząd nie widzi obecnego u nas przesilenia kredytowego, przynajmniej żadnych dotychczas środków zaradczych nie stosuje, a jak zagranica o naszej sytuacji finansowo-gospodarczej myśli, charakteryzuje artykuł „Berliner Tagblatt" z 14 grudnia 1928 roku, w którym m. in. dowodzi, że restrykcje kredytowe Banku Polskiego utrudniły sytuację polskiego przemysłu i handlu, zmuszając je do szukania kredytów w bankach prywatnych (zrzeszonych w Związku Banków) z 463 miljonów zł. w dniu 31 grudnia 1927 do 629 miljonów zł. w dniu 30 czerwca 1928 roku. Gwałtowny wzrost zapotrzebowania kredytów ze strony przemysłu i handlu, który nie mógł być w całości zaspokojonym przez wspomniane banki prywatne, odbił się ujemnie na prywatnym rynku dyskontowym, gdyż już od dłuższego czasu jest przeciążonym. Wzrost importu do Polski „Berliner Tagblatt" tłumaczy nie koniecznością zaspokojenia potrzeb konsumenta, lecz tem, że **kupcy w Polsce korzystają chętnie z kredytu towarowego zagranicą, aby w ten sposób pośrednio wypełnić lukę w kryzysie kredytowym kraju.**

Przesilenie kredytowe jest tylko następstwem przez rząd uprawianej polityki etatystycznej i dopiero dziwnie dla nas brzmi w mowie budżetowej p. ministra Czechowicza ustęp, w którym — zaprzeczając istnienie etatyzmu państwowego — przedstawia działalność banków państwowych:

„...Z tych rezultatów rząd może być tylko dumny. Stanowią one bowiem dowód troski o zaspokojenie potrzeb kredytowych.

Rozwijaliśmy działalność banków państwowych bynajmniej nie w tym celu, ażeby zmonopolizować operacje bankowe w rękach rządu"...

Zaiste, zazdraszczamy p. ministrowi skarbu jego różowego optymizmu, którego niestety podzielać nie możemy.

Nasz doradca finansowy p. Devey przyznaje zresztą w swojem sprawozdaniu za 3 kwartał ub. r., że:

„Ciasnota na rynku pieniężnym i kredytowym, o której wspomniano w ostatniem sprawozdaniu, zwiększyła się jeszcze bardziej z nastaniem trzeciego kwartału...

Banki prywatne usiłowały zaspokoić zapotrzebowanie gotówki, lecz wkłady wzrastają wolniej, a w konsekwencji panuje dążność do zachowania ostrożności w udzielaniu kredytów"...

Nie mamy rzeczywiście powodu zakwestjonować prawdziwości spostrzeżeń p. Devey'a.

Naszkicowaliśmy, jakkolwiek tylko w ogólnych zarysach, poczynania rządu, zmierzające do etatyzacji naszego całego życia gospodarczego. Ta ciągła ingerencja naszego rządu na całokształt naszej struktury ekonomicznej budzi w przeważnej części naszej ludności poważne wątpliwości co do wartości tych poczynań. Zagadnienie to wyciągi już poza ramy ożywionej dyskusji i dużego zainteresowania, gdyż wypowiedzenie się dużego odłamu naszego społeczeństwa przeciw polityce etatystycznej znalazło już wyraz w utworzeniu w Warszawie Ligi do walki z etatyzmem, który rozszerza tylko w niebywałe dużej mierze wpływ w przeważającej części nierutynowanej biurokracji, wmawiającej sobie, że tylko ona posiada przywilej na kierownictwo sprawami gospodarczemi.

Zapominają ci kierownicy państwowej polityki gospodarczej, że tylko kosztem majątku i dochodowości obywateli, tylko przeciążeniem podatkowem taka gospodarka jest możliwa. Wybujały etatyzm i interwencjonizm tkwią i mają swoje źródło tylko w stałych nadwyżkach budżetowych, które są anomalją. Należy je co najrychlej usunąć przez wydatne zmniejszenie stawek podatkowych do tych granic, które konieczne są do należytego funkcjonowania gospodarki państwowej. Wszelkie wkraczanie w sferę przedsiębiorczości prywatnej, wszelkie rugowanie lub utrudnianie indywidualizmu gospodarczego muszą fatalnie oddziaływać na całokształt życia gospodarczego a dobrobyt obywateli, jako podstawa idei państwowej, staje się problemem coraz trudniej do urzeczywistnienia.

J. H.

# Projektowana kolej Tarnów-Kielce-Warszawa.

O budowie nowej linji kolejowej Tarnów—Kielce—Warszawa mówi się już od kilku lat. Obecnie donoszą dzienniki — ostatnio Nowy Dziennik — że już w najbliższym roku mają się rozpocząć prace około realizacji tej projektowanej linji kolejowej i że odpowiednią kwotę wstawiono w budżet roku administracyjnego 1929/30.

Sprawa ta ma naturalnie dla Tarnowa pierwszorzędne znaczenie i uważamy za stosowne podać naszym czytelnikom odnośnie do tej kolei kilka następujących uwag.

Tarnów i Warszawa leżą prawie że na tym samym południku (Tarnów 38° 40', Warszawa 38° 42', natomiast Kraków 37° 35'), a odległość obu miast w linji powietrznej wynosi niespełna 250 klm. Koleją atoli trzeba jechać z Tarnowa do Warszawy przez Kraków, Szczakowę i dalej na Częstochowę, Skierniewice, przyczem długość drogi wynosi 442 klm., albo na Kraków—Szczakowę—Kielce—Radom—Dęblin, co znowu stanowi długość 550 klm. W pierwszym wypadku droga stanowi dwa boki trójkąta, w drugim tworzy ona literę Z. Projektowana linja ma tworzyć trzeci bok owego trójkąta, względnie połączyć mniej więcej prostą linją końcowe punkty owej litery Z.

Projektuje się mianowicie użycie kolei Tarnów—Szczucin (po odpowiedniej przeróbce toru) i to albo do Olesna (stacja za Dąbrową), albo do samego Szczucina.

Z Olesna szłaby kolej do Wisły—most na Wiśle—na Nowy Korczyn—Wiślicę—Busko—Chmielnik—Kielce, zaś przy alternatywie ze Szczucina po przekroczeniu Wisły na Pacanów—Stopnicę—Busko—Chmielnik—Kielce.

Z Kielc do Radomia linja prowadzi istniejącą koleją, zaś z Radomia ma się wybudować nowy odcinek w prostej linji na Grojec do Warszawy.

Do wykorzystania są zatem odcinek Olesno—Kielce 85 klm, względnie Szczucin—Kielce 80 klm. i Radom—Grojec—Warszawa— 100 klm.

Długość linji kolejowej z Tarnowa do Warszawy wynosić tedy będzie 300 wzgl. 314 klm., to znaczy 4 i pół do 5 godzin jazdy pociągiem pospiesznym, a do Kielc zamiast 294 klm. tylko 115 klm.

Oczywista, nie chodzi tu o wygodę Tarnowian, jeno o rzeczy ważniejsze, bo gospodarcze, no i zapewne w pewnej mierze strategiczne. Nie jest to bowiem rzeczą obojętną, czy liczne pociągi towarowe mają przebiedz do tego samego celu 450 czy 300 klm. Zredukowanie kosztów przewozu o 1/3 dla setek tysięcy wagonów zaoszczędzić może poważne sumy.

A można też mówić o poważnych transportach, gdyż choćby sama budująca się Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Tarnowie ma produkować dziennie po kilkadziesiąt wagonów nawozów sztucznych, które przewieść trzeba będzie na północ, wschód i północny-wschód Polski. A przecież rozporządzenie o ulgach dla przedsiębiorstw przemysłowych i komunikacyjnych (Dz. U. R. P. z 22 III. 1928, Nr. 36, poz. 329), które daje na szereg lat zwolnienie od podatków państwowych i samorządowych, opłat stemplowych i t. d. i różne przywileje zakładom mającym powstać w ciągu 5 lat w obszarze między Dęblinem, Lublinem, Jarosławiem, Przemyślem, Chyrowem, Nowym Sączem, Tarnowem, Kielcami i Radomiem spowoduje zapewne powstanie nad Dunajcem niejednego jeszcze zakładu fabrycznego z produkcji masowej, przeznaczonej głównie nie dla zachodniej połaci Polski, już dziś mocno uprzemysłowionej.

Ma więc projektowana kolej znaczenie nie jakieś lokalne dla Tarnowa, lecz ogólno-państwowe, co jest jasnem dla każdego, kto rzuci okiem na mapę Polski. I niewiadomo nam nic o tem, by sam Tarnów tak mocno był o nią zabiegał. Zdaje się, że poza udziałem delegata Tarnowa w konferencji w tej sprawie, spowodowanej przez czynniki obywatelskie ziemi kieleckiej, nic z naszej strony w tym kierunku nie przedsięwzięto; nawet w wojewódzkiej Radzie kolejowej, w której i Tarnów jest zastąpiony (obecnie przez burmistrza Dra Kryplewskiego), sprawy tej nie wysuwano na czoło spraw aktualnych.

To też ujemne trochę na nas robią wrażenie głosy z Krakowa, wyrażające żal z tego powodu, że daje się tej linji kolejowej pierwszeństwo przed koleją Kraków—Miechów. Głosi się, jakoby to było forytowaniem chochy Tarnowa przed Krakowem, którego interesa ustępywać muszą na dalszy plan i jakoby to było dalszym dowodem zamiarów izolowania Krakowa, by spadł do rzędu miast prowincjonalnych.

Niema chyba co do tego dwóch zdań, że kolej Kraków—Miechów jest nieodzowną. Odległość tych dwóch miast wynosi niespełna 40 klm., a obecna linja kolejowa między niemi wynosi 128 klm. (oczywiście znowu na Szczakowę). Charakterystyczną jest też wiadomość, podana przez „Naprzód", jakoby jednym z powodów tak nagłej dymisji prezesa Dyrekcji kolejowej w Krakowie inż. Barwicza było właśnie mocne obstawanie przy pierwszeństwie linji Kraków—Miechów przed linją Tarnów—Kielce.

Ponieważ my, mieszkańcy jakoby przedmieścia Krakowa, do którego grawitujemy i na którego rozwoju i świetności nam tak samo zależy, jak i rodowitym mieszkańcom samego Krakowa, skoro jednak sprawy widzimy z pewnego oddalenia — stwierdzić musimy pewną niezręczność Krakowa.

Może właśnie w tym wypadku nie ma doprawdy ukrytego zamiaru dalszego uszczuplenia znaczenia Krakowa ze strony czynników miarodajnych.

Winę zresztą obecnej sytuacji Krakowa w niemałej części miasto to samo sobie przypisać musi. Pamiętamy, jak to po ustaleniu granic na Śląsku, różne instytucje publiczne i prywatne osiąść zamierzały w Krakowie, który był uważany za miasto mające odgrywać tę rolę dla Śląska Polskiego, co dawniej Wrocław. I pamiętamy, jak to panowie rajcowie bali się drożyzny i wymawiali się brakiem pomieszkań dla swoich obywateli. Ot coś jak i u nas w Tarnowie, gdy liczni mędrcy przepowiadali straszne stosunki życiowe, jeżeli w Tarnowie się zbuduje Państwowa Fabryka Związków Azotowych. U nas na szczęście ich nie usłuchano. Ale Kraków zaniedbał nadarzającą się sposobność i nie stał się Wrocławiem; mógł się stać ważnym ośrodkiem dla całego przemysłu śląskiego, — a dał się ubiec Katowicom.

## NADESŁANE

**PODZIĘKOWANIE.**

Komitet zabawowy X. Jubileuszowej Reduty Ż. T. G. S. „Samson" wyraża wszystkim Paniom i Panom, którzy w jakiejkolwiek formie przyczynili się do uświetnienia zabawy i podwyższenia dochodu najserdeczniejsze podziękowanie.

**Inż. Karol Szancer,** prezes.

---

Z okazji zaręczyn naszego kolegi Izaka Kleina z p. Stefą Schmidtówną z Krakowa, serdecznie gratulują

**Beck, Rapaport, Schiff, Gewürz, Ström, Gärtner.**

---

Serdeczne życzenia składamy tow. Józefowi Neufeldowi z okazji jego zaręczyn z p. Blimą Süsskind.

**Kom. lokalny partji „Poale Sjon" (Zjedn. z C. S.) w Tarnowie.**

---

**PRZYJAZD DO WARSZAWY ZBYTECZNY!**

**Za nadesłaniem 5 zł. załatwiamy szybko, starannie wszelkie sprawy w urzędach, sądach, instytucjach i t. p. — Wywiady, informacje, adresy. — Sprawy handlowe.**

Biuro zleceń: **A. HOROWITZ, Warszawa,** ul. Grzybowska 11.

**ZAKŁAD LEKARSKO-DENTYSTYCZNY**

**Tel. Nr. 157. TARNÓW Targowa 1**

Wykonuje wszelkie roboty w zakres dentystyki wchodzące według najnowszych systemów, solidnie i tanio. Dla P. T. urzędników, wojskowych oraz młodzieży szkolnej ceny znacznie zniżone i ulgi w spłatach. Godziny przyjęć w dnie powszednie od 9—1 i od 3—6 W niedzielę i święta od 10—12.

**Dr. S. GOLDMAN**

lekarz kliniki prof. Fingera we Wiedniu i szpitala państwowego we Lwowie.

**Specjalista chorób skórnych, we-nerycznych i kosmetyki lekarskie**

przeprowadził się i ordynuje

**w Tarnowie, Nowy Świat 20.**

Diatermia. Pantostat. Lampa kwarcowa

**Dr. med. Emil Fenichel**

specjalista chorób jamy ustnej i zębów

Ordynuje codziennie od 9—1 i 3—6 po poł.

**Tarnów, Krakowska 2.**

ZAKŁAD

**Lekarsko-Dentystyczny**

przy ul. Panny Marji 11.

**(dom p. Messingera)**

**otwarty codziennie od g. 9-1 i od 3-6.**

---

**ZAWIADOMIENIE.**

Niniejszem zawiadamiam P. T. Publiczność, że z dniem 1 stycznia 1929 przeniosłem swoje

**Przedsiębiorstwo dla oświetlenia elektrycznego i przeniesienia siły**

na ul. Wałową Nr. 23.

**(naprzeciw budynku Policji Państwowej)**

i wykonuję wszelkie w zakres elektrotechniki wchodzące roboty.

Z poważaniem

Bolesław Spenadel.

---

## Wykaz datków na Żyd. Fund. Narod.

Poniżej podajemy wykaz kwot, znalezionych w puszkach przy ostatniej akcji wypróżniania. Niestety, musimy zauważyć, że puszka Ż. F. N., tak popularna w żydowskich domach, jest przez niektórych swoich właścicieli po macoszemu traktowana. Niektóre trzeba szukać przy wypróżnianiu, inne są próżne, albo zawierają zawstydzająco małe kwoty. A przecież jest Ż. F. N. głównym organem, wyzwalającym ziemię palestyńską w politycznem i społecznem znaczeniu. Pamiętajcie o tem i pielęgnujcie puszkę Ż. F. N.

**Wpływy z puszek ściennych za miesiąc styczeń.**

(Ciąg dalszy).

Ehrlich Ch. 1.—, Jakóbowicz 1.—, Kornilo 0.70, Teitelbaum J. 1.82, Wymisner 0.62, Grünfeld i Ska 1.57, Hammerschlag 0.50, Wermuth 0.20, Daar 4.—, Fuchs Nissen 0.59, Lichtblau Wolf 1.—, Fluhr Dawid 2.02, Kohane Wolf 1.30, Katz Hersch 3.—, Wertheimer R. 1.—, Koch Leon 0.20, Wachtel Jakób 1.22, Kagański 1.—, Dresner Józef 1.—, Rosenbluth Chaim 1.15, Rosenbluth E. 5.78, Faffel Leon 0.65, Römer Róża 5.—, Szancer Młyn 3.45, Dr J. Merz 1.—, Szkoła Mizrachi Jabne 3.71, Keller 2.30, Schwinenfeld 0.5, Inż. Einhorn 1.33, Weg S. 1.—, Dr Feig 10.—, Dyr. Taubenschlag 2.40, Geschon Jakób 1.—, Rossner 0.50 Gutter Juda 2.40, Insler Juda 0.48, Wieder 0.63, Hönig Israel 2.—, Dr Goldberg 1.80, Metzger Wolf 1.—, Feuer Anschel 0.40, Feuerstein Noe 0.50, Kapellner Izak 1.—, Padwe 0.90, Beck Samuel 4.—, Katz Benjamin 3.78, Dr Chomet 2.77, Dr Spaun 28.42, Bracia Rubin 4.66, Jans Salo 8.65, Klugmann Leon 1.50, Silberschatz 1.—, Koło Kupieckie 21.50, Rubin Moses 5.15, Laub 0.68, Gärtner Kalman 1.—, Spiro Wilhelm 10.60, Blumenkranz M. 6.20, Fluhr Heinrich 2.07, Wallach S. 1.60, Pomeranz J. 2.25, Keller Simche 4.36, Lubasch Dawid 2.69, Hellin Isak 0.50, Unger J. 0.55, Keller Chaim 1.—, Bibljoteka 0.32, Akiba 1.69, Szomer 1.—, Kancelarja 0.68, Klapholz Erna 1.06, Sommer Henryk 2.07, Spindler Leon 1.14, Fleischer Anna 1.49, Pralnia Warszawska 1.60, Herzmann 1.—, Czytelnia 0.22, Bras Leser 0.50, Dr Menderer 1.—, Langer 0.30, Wymisner 1.25, Feuer Cyla 0.50, Rauchwerg 1.—, Mondschein Dawid 2.51, Papia Mechel 1.—, Katz Paul 0.30, Lauber (fryz.) 1.—, Rosenblatt 0.60, Abend Maurycy 2.—, Kurz Chiel 1.—, Quadratstein Szulem 0.70, Zimmermann Salo 0.78, Bleiweiss Osjasz 1.30, Unger Menachem 2.67, Katz & Fleischer 2.30, Fried Osjasz 3.—, Drucker Markus 0.50, Laufer 0.13, Lichtinger Osjasz 0.82, Rein Salomon 1.20, Ellend 1.20, Weitz Benzion 1.30, Spira Ida 0.95, Gastem M. 1.—, Beek Etka 0.72, Millet A. L. 1.—, Klapholz Mina 0.50, Kupferman M. 0.80, Dr A. Ader 0.80, Spiro Mojżesz 5.61.

(Dokończenie nastąpi).

---

## Proklamacja akcji szeklowej.

Egzekutywa wszechświatowej organizacji sjonistycznej ogłosiła odezwę, w której proklamuje miesiące Odar I. i Odar II. (marzec— kwiecień) jako miesiące „szeklowe", w ciągu których organizacje i związki sjonistyczne winny prowadzić intensywną propagandę, oraz akcję werbunkową.

Organizacja sjonistyczna, powiedziane jest w tej odezwie m. in., obejmuje cały świat. Siły każdego ruchu demokratycznego mierzone są w świecie według liczebności zwolenników tego ruchu. Świadomi jesteśmy, iż setki tysięcy Żydów, większość narodu żydowskiego, ożywione są ideą sjonistyczną. Wiele z nich pozostaje jednak poza ramami organizacji sjonistycznej. Zwycięstwo ideału sjonistycznego powinno znaleść wyraz w rozroście organizacji, w uwielokrotnieniu liczby jej zwolenników. Jedynie przy pomocy nieustannej propagandy wciągnięte zostaną do szeregów sjonistycznych tysiące Żydów, sympatyzujących z żydowskim ruchem narodowym, oraz dążeniami sjonistycznemi.

Miesiące szeklowe winny być wykorzystane dla wzmożonej kampanji wśród wszystkich odłamów narodu żydowskiego. Rozrost organizacji sjonistycznej jest nieodzownym warunkiem postępu, oraz rękojmią ich ostatecznego powodzenia. Wszystkie ugrupowania sjonistyczne uznają jednomyślnie, iż ruch sjonistyczny ma być potężnym zarówno pod względem ideowym, jak i pod względem liczby zwolenników.

Współpraca z niesjonistami będzie bezowocna, jeśli organizacja sjonistyczna będzie osłabiona. XVI-ty kongres sjonistyczny otwarty zostanie dnia 28 lipca b. r. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, przydział mandatów dla różnych krajów ustalony będzie na podstawie liczby szeklów, w każdym kraju. Liczby te mają być podane do wiadomości egzekutywy najpóźniej do dnia 2 maja.

Dzieli nas zatem 5 miesięcy od jednego z najbardziej doniosłych w dziejach ruchu sjonistycznego kongresów sjonistycznych. Okres ten winien być zużytkowany do usilnej akcji szeklowej. Opierając się na uchwałach ostatniej sesji, egzekutywa zdecydowaną jest dołożyć wszelkich starań, aby ukonstytuowanie się rady rozszerzonej Agencji Żydowskiej odbyło się po kongresie. Egzekutywa żywi nadzieję, iż kongres ustali wytyczne działalności nowego ciała, oraz obierze przedstawicieli sjonistycznych do organów rozszerzonej Agencji Żydowskiej.

Przyszły kongres będzie punktem zwrotnym w dziejach sjonizmu, zamknie dawną i pełną chwały epokę, oraz zapoczątkuje nowy, świetniejszy jeszcze okres rozwoju. Tak doniosłą rolę odegrać winien kongres, reprezentujący cały ruch sjonistyczny, wszystkie jego rozgałęzienia i odcienie. Egzekutywa apeluje przeto zarówno do tych, którzy odnoszą się z zaufaniem i akceptują poczynania egzekutywy, jak też do tych, którzy żywią różne wątpliwości i mają zastrzeżenia wobec jej nowych kroków, aby wspólnie usiłowali zapewnić sobie możność należytej obrony swych stanowisk na kongresie, najwyższej instancji w ruchu sjonistycznym.

---

# Kronika.

**Z ruchu chałucowego.** W ostatnich dniach zawitał do Małopolski długo oczekiwany tow. **Eliezer Hakohem** z kibucu „Haszomer-Hacair" w „Bet-Alfa", członek „Asefat-Haniwcharim" w Palestynie, oraz Robotniczej Rady Rolniczej i Sądu Najwyższego Ogólnej Żyd. Federacji Robotn., celem uczestniczenia w pracy org. chałucowej w naszej połaci kraju.

Tow. El. Hakohen uczestniczy już w pracy Merkazu chałucowego we Lwowie i w najbliższych dniach wyjeżdża na objazd najważniejszych placówek hachszary i centralnych punktów organizacyjnych.

**Liga Młodzieży Sjonistycznej.** W niedzielę dnia 20 b. m. odbyło się drugie posiedzenie Ligi w sali Safa-Berura. Po otwarciu posiedzenia zgłosiły oficjalnie swój akces do Ligi następujące związki: Achdut, Agudat Hanoar Haiwri, Brith Trumpeldor, Chaluc, Gordonia i Szomer Hasair. Cejre-Mizrachi i Freiheit (Poale-Sjon prawica) do tej chwili się jeszcze nie zdeklarowały. Po ożywionej dyskusji, w której zabierali głos poszczególni reprezentanci organizacyj, ustalono wkładkę miesięczną dla wszystkich związków 5 zł. miesięcznie, a dla Chalucu 3 zł. Wydział Ligi wybrano w następującym składzie: prezes tow. Spielman (Achdut), wiceprezesi: tow. Klapholz (Achdut) i Stein (Szomer), sekretarz: Lichtinger (Gordonia), skarbnik: Wurzel (Chaluc), bez teki: Schweber (Brith Trumpeldor).

Pierwsze posiedzenie Wydziału odbędzie się w sobotę dnia 26 b. m. o godz. 4.30 popoł. w sali Safa-Berura. Na porządku dziennym sprawy bardzo ważne.

**Bal ogólno-akademicki.** Na murach naszego miasta ukazały się afisze o ogólno-akademickim balu, który się odbędzie w sobotę dnia 26 b. m. w salach Kasyna. Ponieważ wywołały one dezorjentację w społeczeństwie żydowskiem, należy w imię prawdy podnieść, iż Stow. Żyd. Słuchaczy U. J. „Ognisko" nie ma nic wspólnego z anonimowymi inicjatorami tej imprezy.

(Przyp. red. — Dochód z tego balu przeznaczony jest na katolicki dom akademicki, a dziwi co najmniej fakt, że anonimowy komitet nie miał odwagi publicznie to ogłosić. A może i w tem jest trick, nietrudny zresztą do odgadnięcia).

**DZIEŃ SPORTOWY.**

W niedzielę 20 b. m. świat sportowy Tarnowa miał swą senzację. Ż. T. G. S. „Samson", chcąc zainteresować szersze sfery sportem zimowym, urządził dzień sportowy na lodzie. Jakkolwiek zawieja śnieżna uniemożliwiała odbycie programowych biegów przed południem, niezrażone niepogodą masy sportowców zdążały na ślizgawkę.

Przy wspaniałej popołudniowej pogodzie odbył się training Krakowian. Biało-niebieskie mundurki Makkabi efektownie odbijały od białości lodu.

O godz. 3 popoł. odbył się mecz hokeyowy Makkabi, kombin. drużyny z Krakowa, zakończony wynikiem 8 : 1 dla Makkabi. Gra biało-niebieskich była mistrzowską. Swoboda ruchów, elastyczność i szybkość niezrównana. To też zebrana publiczność z prawdziwą satysfakcją przypatrywała się składnej grze, darząc ładniejsze biegi hojnie oklaskami. Po zawodach hokeyowych produkowali się goście w sztucznej jeździe na lodzie.

Udaną imprezę zakończyły biegi na 300, 500, 800 i 1000 m., w której udział brali Krakowianie i nasza młodzież.

Z zadowoleniem stwierdzić należy, że w biegach i tarnowscy łyżwiarze kroku dotrzymywali.

**Z „Muzy".** Miłą niespodzianką będzie w sobotę dnia 26 i w niedzielę dnia 27 b. m. występ pni Mal-

winy Rappel-Leiblowej w imprezie, urządzonej przez Tow. „Muza". — Graną będzie szlagierowa rewja w 3 aktach „Azazelu" obejmująca numera w Tarnowie jeszcze nie widziane. — Krótki swój pobyt w Tarnowie poświęciła p. Rappel-Leiblowa na wyreżysowaniu tej rewji „Dajcie radę", w której ta znana artystka „Azazelu" niezrównana dziś odtwór czyni piosenek i typów charakterystycznych prym wodzi, wywołując zachwyt u słuchaczy. — Udział w rewji bierze cały zespół „Muzy". Orkiestra Jazz-band. Nowe dekoracje groteskowe wykonuje p. inż. Schwanenfeld. — Publiczność tarnowska, której ulubienicą jest p. Rappel-Leiblowa, chętnie pospieszy na te dwa wieczory. Nieznaczna ilość biletów jest jeszcze do nabycia w księgarni p. Seidena.

**Organizacja kobiet narodowo żydowskich** komunikuje, że w sobotę dnia 26 b. m. o godz. 5 wieczorem odbędzie się w własnym lokalu dalsza część referatu prof. Krescha na temat: Wpływ Erec Izrael na współczesną literaturę hebrajską.

**Związek Syon Rewizjonistów** zawiadamia, że w niedzielę 27 b. m. o godz. 7 wiecz. odbędzie się w lokalu „Brith Trumpeldor" (Safa-Berura) Zebranie organizacyjne z referatem aktualnym. Prosi się o przybycie punktualne wszystkich członków.

**Ż. F. N.** We wtorek 29 stycznia posiedzenie komisji Ż. F. N. o godzinie 8 wieczór w kancelarji Safa-Berura.

**Hitachduth.** W piątek 1 lutego o godzinie 8 wieczór referat Dra Schwarza; po referacie omówienie porządku dziennego na Walnem Zgromadzniu, które się odbędzie w sobotę dnia 9 lutego b. r.

**Tarbut.** W soboty zwykłe pogadanki na temat wybranych rozdziałów z „Tinach" o godzinie 6-tej. W poniedziałek 28 stycznia posiedzenie wydziału o godzinie 8-mej.

**Z okazji 4 rocznicy śmierci** przywódcy „Mizraeli" błp. **Zew Jawec'a**, org. Mizrachi w Tarnowie proklamuje „tydzień zbiórki" na rzecz „Hechaluc Hamizrachi". Uprasza się o odpowiednie poparcie powyższej akcji.

**Org. „Cerej Mizrachi"** urządza w sobotę dnia 26 b. m. o godz. 7 wiecz. we własnym lokalu przy ul. Lwowskiej uroczysty wieczór z okazji Chamisza asar b'szwath z urozmaiconym programem, na który zaprasza się wszystkich towarzyszy i sympatyków.

**W Stowarzyszeniu „Wiedza"** w Tarnowie odbędzie się w sobotę 26 b. m. o godz. 3 popoł. referat p. Dra Schwarza p. t.: „Dr Herzl na tle swoich pamiętników". Wstęp wolny.

Równocześnie zawiadamia się, iż przyjmuje się dodatkwowe wpisy na kursa: angielskiego i hebrajskiego codziennie od godz. 8—9 wieczór najdalej do 30 b. m.


Biuro architektoniczne i budowlane

**Inż. EDWARDA OKONIA**

architekty w Tarnowie

**I. piętro** **ul. Żabnieńska 4a.** **Telefon 236.**

wykonuje: plany, kosztorysy, oszacowania, obliczenia statyczne i budowy kościołów, dworów, szkół, plebanij, domów, mieszkalnych, budynków fabrycznych, zabudowań gospodarczych, wystaw sklepowych i wszystkich robót w zakres budownictwa wchodzących.

Nadbudowy i przebudowy domów oraz pojedynczych mieszkań wykonuje się na dogodnych warunkach zapłaty.

Oszacowania uskutecznia się dla banków i urządu skarbowego.

**„WAWEL"** B. SCHEINOK TARNÓW ul. KRAKOWSKA 13

Specjalny skład koszul, krawatek i towarów galant.

M. MARGULIES

Tarnów, Wałowa 1.

MAGAZYN I PRACOWNIA TOWARÓW JUBILERSKICH ZŁOTYCH, SREBRNYCH I WYROBÓW Z CHIŃSKIEGO SREBRA.

Wielki wybór zegarków szwajcarskich „Omega", „Schaffhausen", „Doxa" i t. p.

FIRMA **BURSZTYN** w Tarnowie

poleca płaszcze najnowszego fasonu z własnego wyrobu po cenach konkurencyjnych

Krakowska 22 róg Kaczkowskiego 1

WAŻNE NA ZIMĘ.

Nowo otworzona

**Centrala Węglowa**

w Tarnowie. ul Bernardyńska (naprzeciw Sądu Powiatowego)

sprzedaje węgiel doborowy z zagłębia krakowskiego, z szybów „ARTUR i KRYSTYNA

po cenie 4·50 zł. za 100 kg. loco skład

Jednorazowe kupno przekona każdego o dobroci węgla.

Polecam się P. T. Publiczności L. SZADZIŃSKI.

Znana w całem państwie

CHEM. PRALNIA, FARBIARNIA I PLISOWNIA

**„TĘCZA"**

centrala w Krakowie, filja w Tarnowie, Wałowa 19 wykonywa wszystkie w jej zakres wchodzące roboty ze znaną starannością.

Przyjmuje się również bieliznę do prania.

Skład papieru, tektury i fabryka torb papierowych

WOLF GÖTZLER, TARNÓW

Wałowa 49. Telefon Nr. 366.

**Tow. Eskontowe w Tarnowie**

SPÓŁDZIELNIA Z OGR. ODPOW.

Przyjmuje inkaso weksli i winkulacje na wszystkie miejscowości w kraju na dogodnych warunkach, eskontuje weksle swoich członków, przyjmuje wkłady oszczędnościowe od 5 zł. w zwyż, oraz uskutecznia przekazy pieniężne do Palestyny i realizuje kupony dywidendowe „Jewish-Kolonial-Trust".

ZAKŁAD KRAWIECKI

**M. SEIDENA**

Tarnów, Wałowa 9.

poleca wszelkie roboty z materjałów angielskich i krajowych według najnowszych modeli **po cenach przystępnych.**

**Warunki dogodne.** **Warunki dogodne.**

IZAK ACHLER

TARNÓW, Rynek 4 (Pasaż Tertila)

PIERWSZORZĘDNY MĘSKI ZAKŁAD KRAWIECKI

wykonuje wszelkie roboty z dostarczonego i własnego materjału.

KONCESJONOWANY ZAKŁAD INSTALACYJNY

JÓZEF FRISCH w Tarnowie

ul. Wałowa 13 (naprzeciw Kasy Oszczędności)

wykonuje: **instalacje oświetlenia gazowego, wodociągów, łazienek, klozetów, umywalń, studzien, pomp, kanalizacje i inne urządzenia sanitarne, tak tak w miejscu, jakoteż na prowincji.**

FABRYKA CUKIERKÓW

HERMAN IZRAELOWICZ

Tarnów, ul. Wałowa 28.

SZYBY LUSTRA KIT POKOSTOWY. DACHÓWKI SZKLANNE najtaniej, najlepiej, najrychlej dostarcza FABRYCZNY SKŁAD SZKŁA OKIENNEGO **ELIASZ UNGER**

W TARNOWIE, PLAC POD DĘBEM — Tel. 121.

PRACOWNIA KONFEKCJI DAMSKIEJ

**ELJASZA REINA W TARNOWIE Rynek 23**

Wykonuje wszelkie roboty w zakres krawiectwa damskiego wchodzące

PO CENACH PRZYSTĘPNYCH.

**H. EDER, TARNÓW, ul. WAŁOWA 28**

Towary galanteryjne i kosmetyczne

Ceny konkurencyjne.

Główny skład papieru i przyborów szkolnych

**W. SPIRA, TARNÓW**

WAŁOWA 24. TELEFON 222.

**Helena Grün**

Tarnów Sobieskiego 2.

poleca

**wszelkiego rodzaju suknie, bluzki i swetry.**

**Leon Rachmil**

TARNÓW, Targowa 4.

SKŁAD KAPELUSZY MĘSKICH I DZIECINNYCH.

Specjalność „Borsalino", „Hückel-superior"

—o— „Goeppert" „Lion" i inne. —o—

Stale najnowsze modele.

FABRYCZNY SKŁAD SUKNA

**N. H. BALSAM, TARNÓW**

LWOWSKA 7.

Telefon Nr. 81. Telefon Nr. 81.

Sprzedaje modne towary sukienne PO CENACH KONKURENCYJNYCH.

Futra damskie, męskie

i skórki wszelkiego rodzaju

Kupuje wszelkie surowe skórki, lisy, kuny tchórze i t. d.

**ZYGMUNT KERNER** dawniej **H. S. KERNER**

Dawid Götzler

Tarnów, Lwowska 17.

Skład śledzi i wyrób moskali.


Korzystajcie z „Taniego Tygodnia" i zaopatrzcie się w najlepsze dzieła współczesnej literatury hebrajskiej.

**Katalogi można nabywać darmo.**

Już wyszedł z druku i jest do nabycia tygodnik dla młodzieży „HAKOCHAW" z następującą treścią: Hachaszmonai Hakatan (wiersz) — J. Kacnelson: Swiwon pasul, L. Chazan; Dmej chanukah, A. Weinberg.

**Księgarnia Kanner-Weinberg Tarnów Wałowa 5.**

Wydawca i odpowiedzialny redaktor Ch. Friedman. — Drukiem J. Pisza w Tarnowie, pod zarządem St. Starostki.